

JOHANESBURGO DARNAUS VYSTYMOŠI DEKLARACIJA

Nuo mūsų ištakų į ateitį

1. Mes, pasaulio tautų atstovai, susirinkę viršūnių susitikime darnaus vystymosi klausimais Pietų Afrikoje, Johanesburge, 2002 m. rugsėjo 2-4 d., dar kartą patvirtiname mūsų darnaus vystymosi įsipareigojimus.
2. Mes įsipareigojame kurti humanišką, teisingą ir globojančią visuomenę, suvokiančią poreikį visuotinai užtikrinti žmogiškąjį orumą.
3. Šio viršūnių susitikimo pradžioje su mumis kalbėjo pasaulio vaikai, kurie paprastai, bet aiškiai pasakė, kad ateitis priklauso jiems, ir tuo pat metu įpareigojo mus užtikrinti, kad mūsų vykdoma veikla paliks jiems tokį pasaulį, kuriame nebūtų dėl skurdo kylančių pažeminimų ir nusižengimų moralei, aplinkos niokojimo, ir nesuderinto vystymosi reiškinių.
4. Kaip atsaką šiems vaikams, kurie yra mūsų bendra ateitis, galima teigti, kad visus mus, susirinkusius iš visų pasaulio kampelių, susidūrusius su skirtingu gyvenimišku patyrimu, vienija ir jaudina gilus įsitikinimas, kad būtina neatidėliotinai sukurti naują ir šviesesnę vilties pasaulį.
5. Savo ruožtu mes prisiimame bendrą atsakomybę vietiniu, nacionaliniu, regioniniu ir pasauliniu mastu tobulinti ir stiprinti tarpusavyje susijusius ir vienas kitą papildančius darnaus vystymosi ramsčius – ekonominį vystymąsi, socialinę pažangą ir aplinkos apsaugą.
6. Iš šio kontinento, žmonijos lopšio, priimdami Įgyvendinimo planą ir šią Deklaraciją, mes skelbiame apie mūsų atsakomybę vienas kitam, platesnei žmonių bendrijai ir savo vaikams.
7. Suprasdami, kad žmonija yra atsidūrusi kryžkelėje, mes susivienijome vedami bendro siekio dėti ryžtingas pastangas, kad būtų imtasi reikiamų veiksmų parengiant praktinį ir aiškų planą, kuris leistų panaikinti skurdą ir skatintų žmonijos vystymąsi.

Nuo Stokholmo iki Rio de Žaneiro ir Johanesburgo

8. Prieš trisdešimtį metų Stokholme mes susitarėme dėl neatidėliotinos būtinybės spręsti aplinkos nykimo problemą.^{1/} Prieš dešimtį metų Rio de Žaneire surengtoje Jungtinių Tautų konferencijoje aplinkos ir vystymosi klausimais^{2/} buvo nutarta, kad aplinkos apsauga bei socialinis ir ekonominis vystymasis turi esminę reikšmę Rio principais pagrįstam darniam vystymuisi. Kad būtų užtikrintas toks vystymasis, mes patvirtinome pasaulinę programą, pavadintą “Darbotvarkė 21” (“Agenda 21”)^{3/} bei Rio aplinkos ir vystymosi deklaraciją,^{3/} kurioms mes dar sykį patvirtiname savo įsipareigojimus. Rio viršūnių susitikimas buvo svarbus įvykis, kurio metu buvo priimta nauja darnaus vystymosi darbotvarkė.
9. Tarp Rio ir Johanesburgo konferencijų pasaulio tautos buvo susirinkusios keliose didelėse Jungtinių Tautų remiamose konferencijose, tarp jų - Monterėjaus vystymo finansavimo konferencijoje^{4/}, taip pat Dohos ministrų konferencijoje.^{5/} Šiose konferencijose visam pasauliui buvo išsamiai nubrėžta žmonijos ateities vizija.

10. Johanesburgo viršūnių susitikime buvo daug nuveikta suburiant didelę tautų ir požiūrių įvairovę, konstruktyviai ieškant bendro kelio į tą pasaulį, kuriame būtų gerbiama ir įgyvendinama darnaus vystymosi vizija. Johanesburge taip pat buvo patvirtinta, kad pastebima reikšminga pažanga, siekiant pasaulinio sutarimo ir partneryste grindžiamos veiklos tarp visų mūsų planetos tautų.

Mums tenkantys siekiai

11. Pripažįstame, kad skurdo išnaikinimas, vartojimo ir gamybos būdų keitimas bei ekonominiam ir socialiniam vystymuisi reikalingos gamtinių išteklių bazės apsauga ir valdymas yra bendriausi siekiai ir svarbiausi reikalavimai įgyvendinant darnų vystymąsi.
12. Giliai išsiskynusi riba, dalinanti pasaulio visuomenę į turtinguosius ir vargšus, ir vis didėjantis atotrūkis tarp išsivysčiusių ir besivystančių šalių kelia didžiausią grėsmę pasaulio klestėjimui, saugumui ir stabilumui.
13. Pasaulinė aplinka ir toliau niokojama. Toliau nyksta bioįvairovė, senka žuvų išteklių atsargos, vis daugiau ir daugiau derlingos žemės virsta dykumomis, pražūtingos klimato pokyčių pasekmės tampa akivaizdžios, stichinės nelaimės vyksta vis dažniau ir sukelia vis sunkesnius padarinius, besivystančios šalys tampa vis labiau pažeidžiamos, o vandens, oro bei jūrų tarša ir toliau pasiglemžia milijonus nekaltų gyvybių.
14. Globalizacija šiuos sunkumus papildė naujais. Sparti viso pasaulio rinkų integracija, kapitalo mobilumas ir smarkiai išaugę investiciniai srautai iškelia naujus iššūkius ir suteikia naujas galimybes įgyvendinant darnų vystymąsi. Tačiau globalizacijos nauda ir kaštai pasiskirsto netolygiai, o besivystančioms šalims kyla išskirtiniai sunkumai, susiduriant su šia problema.
15. Mes rizikuojame, kad šie pasauliniai skirtumai išsiskyns, ir jei mūsų vykdoma veikla nesugebės iš esmės pakeisti pasaulio vargingųjų gyvenimo, jie gali netekti pasitikėjimo savo atstovais ir demokratinėmis sistemomis, kurioms mes esame ištikimi, o jiems atstovaujančiuosius laikys plepalų maišais arba tarškančiais gražbyliautojais.

Mūsų įsipareigojimai darniam vystymuisi

16. Mes pasiryžę užtikrinti, kad mūsų ryški įvairovė, kuri yra mūsų bendras privalumas, pasitarnaus sukuriant konstruktyvią partnerystę, leidžiančią siekti pokyčių ir bendrą darnaus vystymosi tikslą.
17. Pripažindami poreikį užtikrinti žmonių solidarumą, mes raginame skatinti pasaulio civilizacijų ir tautų dialogą ir jų bendradarbiavimą, nepriklausomai nuo rasės, išgalių, religijos, kalbos, kultūros ir tradicijų skirtumų.
18. Mes sveikiname Johanesburgo viršūnių susitikime akcentuotą žmogiškojo orumo nedalomumą ir esame pasiryžę per priimamus sprendimus dėl siekių, tvarkaraščių ir partnerystės kuo skubiau sudaryti galimybes patenkinti esminius poreikius, tokius kaip švarus vanduo, sanitarinės sąlygos, tinkamas būstas, energetika, sveikatos apsauga, sveikas maistas ir bioįvairovės apsauga. Tuo pat metu mes bendrai dirbsime, kad padėtume vienas kitam gauti galimybę pasinaudoti finansiniais ištekliais, gauti naudą iš atsivėrusių rinkų,

užtikrinti pajėgumų stiprinimą, naudoti modernias technologijas skatinant vystymąsi, užtikrinti technologijų perdavimo procesus, žmogiškųjų resursų vystymąsi, švietimą ir mokymą, kad visiems laikams būtų atsikratyta atsilikimo.

19. Mes dar sykį patvirtiname savo pažadą ypatingai akcentuoti ir didžiausią dėmesį skirti kovai su visame pasaulyje egzistuojančiais reiškiniiais, kurie kelia rimtą grėsmę žmonijos darniam vystymuisi. Tarp šių reiškinių paminėtini nuolatinis badas, nepilnavertė mityba, užsienio šalių okupaciniai režimai, ginkluoti konfliktai, nelegalių narkotikų problemos, organizuotas nusikalstamumas, korupcija, stichinės nelaimės, nelegali ginklų kontrabanda, prekyba žmonėmis, terorizmas, netolerancija ir kurstymas rasiniu, etniniu, religiniu pagrindu ir kitos neapykantos rūšys, ksenofobija bei paplitusios užkrečiamos ir lėtinės ligos, ypatingai ŽIV/AIDS, maliarija ir tuberkuliozė.
20. Mes įsipareigojame užtikrinti, kad įgaliojimų moterims suteikimas ir jų išlaisvinimas bei lyčių lygybė būtų įtraukta į bet kokią veiklą, numatytą Darbotvarkėje 21, Tūkstantmečio vystymo tiksluose⁶ ir Johanesburgo įgyvendinimo plane.
21. Mes suvokiame tikrovę, kad pasaulio visuomenė turi priemonių ir disponuoja ištekliiais kovoti su visai pasaulio visuomenei kylančiais sunkumais šalinant skurdą ir įgyvendinant darnų vystymąsi. Kartu mes žengsim papildomus žingsnius, siekdami užtikrinti, kad šie turimi ištekliiai būtų panaudoti žmonijos labui.
22. Šiuo atžvilgiu, siekdami prisidėti prie mūsų vystymosi tikslų ir siekių įgyvendinimo, mes skatiname išsivysčiusias šalis, kurios dar to nepadarė, imtis konkrečių priemonių prisidedant prie tarptautiniu mastu nustatytų Oficialios paramos vystymui lygių.
23. Mes sveikiname ir remiame įtakingesnių regioninių grupių ir sąjungų atsiradimą, tokių kaip Naujoji Afrikos vystymo partnerystė (NEPAD), kurios skatintų regioninį bendradarbiavimą, gerintų tarptautinį bendradarbiavimą ir skatintų darnų vystymąsi.
24. Mes ir toliau ypatingą dėmesį skirsime mažųjų salų besivystančių valstybių ir mažiausiai išsivysčiusių šalių vystymosi reikmėms.
25. Mes dar sykį patvirtiname esminį vietinių tautų vaidmenį darniajame vystymesi.
26. Mes pripažįstame, kad darniajam vystymuisi reikalinga ilgalaikė perspektyva ir plataus masto dalyvavimas formuojant politiką, priimant sprendimus ir juos įgyvendinant visais lygiais. Būdami socialiniai partneriai, mes ir toliau dirbsime siekdami suformuoti stabilias partnerystes su visomis didžiosiomis grupėmis, gerbdami kiekvienos iš jų nepriklausomumą ir pripažindami jų svarbų vaidmenį.
27. Mes sutinkame, kad privačiam sektoriui – stambioms ir smulkioms kompanijoms, vystančiomis savo teisėtą veiklą, – tenka pareiga prisidėti prie lygiateisių ir darnių bendruomenių bei sąjungų kūrimo.
28. Mes taip pat sutinkame teikti paramą gerinant pajamas teikiančio užimtumo perspektyvas, remiantis Tarptautinės darbo organizacijos Pagrindinių darbo principų ir teisių deklaracija.⁷
29. Mes sutinkame, kad privataus sektoriaus korporacijoms reikia įgyvendinti bendrą atskaitomybę. Tai turėtų būti įgyvendinama skaidrioje ir patikimoje priežiūros mechanizmų aplinkoje.
30. Mes įsipareigojame stiprinti ir gerinti visų lygių valdymą, kad būtų galima efektyviai

įgyvendinti Darbotvarkę 21, Tūkstantmečio vystymo tikslus ir Johanesburgo viršūnių Įgyvendinimo planą.

Ateitis priklauso daugiašalėms iniciatyvoms

31. Siekiant mūsų iškeltų darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo, mums reikia efektyvesnių, demokratiškesnių ir didesnės atskaitomybės tarptautinių ir daugiašalių institucijų.
32. Mes dar syki patvirtiname savo įsipareigojimus JT Chartijos ir tarptautinės teisės nustatytiems principams ir tikslams, taip pat ir daugiašališkumo stiprinimui. Mes remiame vadovaujantį Jungtinių Tautų vaidmenį, pripažindami jį universaliausia ir labiausiai atstovaujama pasauline organizacija, kuri yra geriausiai tinkama skatinti darnų vystymąsi.
33. Mes ir toliau įsipareigojame reguliariai sekti vykstančią pažangą, siekdami mūsų iškeltų darnaus vystymosi tikslų ir uždavinių įgyvendinimo.

Įgyvendinkime tai!

34. Mes sutariame, kad tai turi būti visaapimantis procesas, įtraukiantis visas svarbiausias grupes ir valdžios struktūras, kurios dalyvavo istoriniame Johanesburgo viršūnių susitikime.
35. Mes įsipareigojame veikti sykiu, jungiami bendro pasiryžimo išsaugoti mūsų planetą, skatinti žmonijos vystymąsi bei užtikrinti visuotinį klestėjimą ir taiką.
36. Mes įsipareigojame vykdyti Johanesburgo viršūnių susitikimo Įgyvendinimo planą ir paspartinti jame išdėstytą laiko atžvilgiu apribotų socialinių-ekonominių ir aplinkosauginių uždavinių įgyvendinimą.
37. Iš Afrikos žemyno, žmonijos lopšio, mes iškilmingai pasižadame pasaulio tautoms ir kartoms, kurioms ateityje priklausys ši Žemė, užtikrinti, kad mūsų bendra darnaus vystymosi viltis bus įgyvendinta.

---

^{1/} Jungtinių Tautų žmogaus aplinkos konferencijos ataskaita, Stokholmas, 1972 m. birželio 5-16 d. (United Nations publication, Sales No. E.73.II.A.14 and corrigendum), I skyrius.

^{2/} Jungtinių Tautų aplinkos ir vystymosi konferencijos ataskaita, Rio de Žaneiras, 1992 m. birželio 3-14 d. (United Nations publication, Sales No. E.93.I.8 and corrigenda), I-III tomai.

^{3/} Ten pat, I tomas, Konferencijos priimti nutarimai, 1 nutarimas, I ir II priedai.

^{4/} Tarptautinė finansavimo vystymui konferencija, Monterėjus, Meksika, 2002 m. kovo 18-22 d. (United Nations publication, Sales No. E.02.II.A.7), I skyrius, 1 nutarimas, priedas.

^{5/} A/C.2/56/7, priedas.

^{6/} Jungtinių Tautų Generalinės asamblėjos rezoliuciją 55/2.

^{7/} Tarptautinės darbo organizacijos Pagrindinių principų ir teisių darbe deklaraciją ir jos tąsą, priimtą Tarptautinės darbo konferencijos 86-ojoje sesijoje, Ženeva, 1998 m. birželio 18 d. (Geneva, International Labour Office, 1998).